

บทที่ 4

ชุมชนและมรดกวัฒนธรรม ตามแนวนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

บทนี้เป็นการศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม ในบริบทที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและมรดกวัฒนธรรมของชุมชนในแนวนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 ประวัติศาสตร์หรือประวัติความเป็นมาของถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

4.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชนตามเส้นถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

4.3 การศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

4.3.1 พื้นที่และชุมชนที่ทำการศึกษา

4.3.2 แหล่งมรดกวัฒนธรรมของชุมชนตามแนวนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

4.4 การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.4.1 เกณฑ์การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.4.2 วิธีการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

4.4.3 การคัดเลือกและผลการคัดเลือกมรดกวัฒนธรรม

4.5 การจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ประวัติศาสตร์หรือประวัติความเป็นมาของถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

โครงการนริศหรือฤกษ์ชัยเป็นหลักฐานประการหนึ่งที่แสดงว่าแม่น้ำปิงในสมัยอดีตได้ไหลอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของแม่น้ำปิงในปัจจุบัน คือแนวปิงห่าง โดยโครงการนริศหรือฤกษ์ชัยเป็นตำนานที่เขียนเมื่อประมาณ พ.ศ.2060 เป็นการเขียนบรรยายการเดินทางจากเมืองเชียงใหม่ไปเมืองลำพูนเพื่อสักการะพระธาตุนริศหรือฤกษ์ชัย³⁸ มีใจความสำคัญคือ เมื่อเดินทางจากเมืองเชียงใหม่ไปถึงเวียงกุมกาม ซึ่งในสมัยนั้นเวียงกุมกามตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำปิงเช่นเดียวกับเมืองเชียงใหม่ จากเวียงกุมกามเดินทางไปถึงวัดพระนอนบ้านปิง (ปัจจุบันคือวัดพระนอนหนองฝิ่ง) อธิบายว่า เดิมแม่น้ำปิงไหลไปทางวัดพระนอนบ้านปิง ต่อมาได้มีการขุดคลองลัดแม่น้ำก็ยังไม่ไหลไปทางเดิมจึงต้องสร้างพระนอนขึ้นเพื่อกั้นน้ำ ปรากฏในโคลงบทที่ 49 ดังนี้

(ฉบับเชียงใหม่)

อรรมณพระขวางขึ้นขอบ	พิงพิง รอดเอ
ผืนแผ่นดินสุขลงเลิง	ลาวดัย
คองเห็นที่รักเทิง	ใจเช่น ครานี
ผลอื่นสันเสียนตั้ง	ตอกไว้วัณณ์เรียม

น้ำในแม่น้ำปิงที่ไหลผ่านหน้าวัดพระนอนบ้านปิงนี้ ไม่ลึกมากสามารถนำเวียงเดินข้ามไปได้ บริเวณบ้านหนองฝิ่งจึงเป็นจุดที่ผู้คนใช้เดินทางข้ามแม่น้ำปิง โดยมีการสร้างสะพานสำหรับให้ผู้คนเดินข้าม ดังปรากฏในโคลงบทที่ 50 และ 64 ดังนี้

(ฉบับเชียงใหม่)

นทีหันแห่งไป	พอเรือ
เถวียนกว่าชุมชนเื้อ	วังห้วย
สารถีสันสายยือ	ยังเชือก ชักแฮ
ดักคว่างคูกทำทำย	ถีบพันปาระเลียม

³⁸ มนุ คำนำ คำ “การศึกษาประวัติศาสตร์เส้นทางคมนาคมจากเชียงใหม่ไปลำพูน” โครงการนริศหรือฤกษ์ชัย ศรีสารา กรุงเทพฯ 2542 หน้า 22,89

เที่ยวเทิงทวารท้อหัน	หลองแหลง
ข้าวเขื่อนเขาปกแปง	ไต่เต้า
ทิพโสภที่ชักแยง	หาชู่ ยามเอ่
มาม่วนเรียงรสเข้า	ขอกนี้เรียงเรียง

จากวัดพระนอนบ้านปิงกิวกล่าวว่าได้ผ่านวัดร้างมากมายตามสองข้างทาง จนกระทั่งเดินทางถึงวัดยางหนุ่ม (ปัจจุบันคือวัดกองทราย) กวีรู้สึกหนักอก หวนคิดถึงคนรักที่ได้จากมา ดังโคลงบทที่ 67 ความว่า

(ฉบับเชียงใหม่)

ลุดึงยางหนุ่มหน้า	หนักทรวง อยู่แล
คิดคอบถึงทิพดวง	ดอกฟ้า
รอยคลรสาสรวง	สวรรคเทพ โพนฤ
ฤาบยังเขื่อนเข้า	ข้าวเหยี่ยมยาทรวง ³⁹

จากวัดกองทรายไม่ปรากฏชื่อสถานที่ว่าแวะพักนอนหรือผ่านที่ใดบ้าง แต่เป็นการบรรยายการเดินทางที่เลียบแม่น้ำปิงไปเกือบตลอดเส้นทางจนถึงเมืองลำพูน

ดังนั้นจากข้อมูลในโคลงนิราศหริภุญชัย สันนิษฐานได้ว่าแม่น้ำปิงที่ไหลอยู่ในปิงห่างซึ่งมีตำแหน่งอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำปิงในปัจจุบัน กล่าวคือ แม่น้ำปิงที่เดิมไหลอยู่ในตำแหน่งที่เป็นร่องปิงห่างนี้ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทางน้ำใหม่ให้แม่น้ำเคลื่อนย้ายมาอยู่ทางตะวันตกของเวียงกุมกามในตำแหน่งแม่น้ำปิงปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนทิศทางของทางน้ำนี้ไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่สันนิษฐานว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากการที่เกิดน้ำท่วมเวียงกุมกามครั้งยิ่งใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม น้ำจะแผ่ขยายท่วมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง กระแสน้ำทางตรงจะไหลเชียวกว่าจึงทำการกีดเซาะร่องน้ำใหม่ตัดเป็นทางตรงไปเป็นแนวน้ำปัจจุบัน และไม่ไหลไปทางเดิม

ช่วงที่แม่น้ำปิงเปลี่ยนแปลงร่องน้ำมาอยู่ทางด้านตะวันตกนั้น ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัด แต่สันนิษฐานว่าน่าจะอยู่ระหว่าง พ.ศ.2101 – 2317 ซึ่งเวียงกุมกามเข้าสู่การล่มสลายเช่นเดียวกับเมืองเชียงใหม่ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าเป็นระยะเวลายาวนานถึงสองร้อยกว่าปี พม่าได้กวาดต้อนผู้คน

³⁹ ประเสริฐ ณ นคร โคลงนิราศหริภุญชัย โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ 2516 หน้า 51 - 52, 66, 69

จากเมืองเชียงใหม่ไปเมืองอังวะจนหมด ทำให้เวียงกุมกามที่ในขณะนั้นมีฐานะเป็นเมืองบริวารก็ได้ถูกกวาดต้อนผู้คนไปด้วย ทำให้เวียงกุมกามเป็นเมืองร้างไป โดยในระหว่างที่เวียงกุมกามเป็นเมืองร้างนั้นอาจจะเกิดปรากฏการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ที่เป็นสาเหตุให้แม่น้ำปิงเปลี่ยนทางน้ำมาอยู่ทางตะวันตกของเวียงกุมกาม

ร่องรอยน้ำปิงเดิมทางทิศตะวันออกหรือที่เรียกว่า ปิงห่าง มีระยะทางยาวประมาณ 25 กิโลเมตร มีหมู่บ้านตั้งเรียงรายตลอดทางถึง 21 หมู่บ้าน ปรากฏเป็นแนวขนานอยู่ทางด้านตะวันตกของถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน โดยครอบคลุมพื้นที่ที่ศึกษาคือ ตั้งแต่บ้านสันคือ บ้านหนองฝิ่ง บ้านกองทราย บ้านกู่เสือ บ้านยางเนิ้ง บ้านปับเจียง (เวพูน) บ้านปากกอง บ้านช่างเค็ง และไปจนถึงบ้านอุโมงค์ จังหวัดลำพูน มีลักษณะลาดต่ำลงเป็นแอ่ง ดังนั้นถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูนจึงตั้งอยู่บนผนังดินธรรมชาติของร่องน้ำเก่าหรือร่องปิงห่าง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีระดับสูงในแอ่งที่ราบน้ำท่วมถึง⁴⁰

การตั้งถิ่นฐานไปตามแนวแม่น้ำปิงห่าง ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมทางบกเลียบบนแนวแม่น้ำปิงห่างและเป็นเส้นทางที่สำคัญในการติดต่อระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูนในเวลาต่อมา โดยมีการพัฒนาเส้นทางขึ้นตามลำดับ และมีสร้างถนนอย่างเป็นทางการพร้อมกับการปลูกต้นยางนาบนถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) หรือประมาณพุทธศักราช 2442 โดยในตอนนั้นจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในมณฑลพายัพและอยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าอินทวโรธ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ และมีข้าราชการจากพระมหากษัตริย์ที่ในสมัยนั้นเรียกว่า ข้าหลวงสิทธิขามณฑลพายัพ เป็นผู้ดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ และมีข้าหลวงขณะนั้นคือ เจ้าพระยาสุรสีห์วิศิษฐศักดิ์ (เชยถวัลย์มิตร์) ได้กำหนดนโยบายพัฒนาคลอง การตัดถนนหนทาง และปรับปรุงถนนหลวงให้มีความร่มรื่นแก่ผู้เดินทางสัญจรไปมา โดยได้กำหนดให้ชุมชนสองข้างฝั่งถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน ปลูกต้นยางนาและช่วยกันดูแลรักษามาจนถึงปัจจุบัน

⁴⁰ สรัสวดี อ๋องสกุล เวียงกุมกาม การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนโบราณในล้านนา WITHIN DESIGN CO.,LTD เชียงใหม่ 2547 หน้า 29 - 34

4.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชนตามเส้นทางสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

พื้นที่การศึกษามรดกทางวัฒนธรรมตามเส้นทางสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน มีขอบเขตอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประวัติความเป็นมาของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชน ดังนี้

4.2.1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1) ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมือง

แต่เดิมนั้นบริเวณของอำเภอเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าและเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาไทย ที่มีชื่อว่า "นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่" โดยมีกษัตริย์ผู้สร้างนครเชียงใหม่ คือ พ่อขุนเม็งรายมหาราช ซึ่งพระองค์ได้รวบรวมบ้านเมืองบนแผ่นดินล้านนาไทยให้เป็นผืนปฐพีเดียวกัน และรวมกันเป็นอาณาจักรล้านนาไทยอันกว้างใหญ่

2) ที่ตั้ง

อำเภอเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแมริม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสันทรายและอำเภอสันกำแพง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอหางดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหางดง

3) องค์ประกอบของชุมชนและประชากรในเขตอำเภอเมือง

อำเภอเมืองเชียงใหม่มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นทั้งหมด 16 ตำบล 78 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรทั้งหมดประมาณ 235,600 คน

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนตำบลและจำนวนประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากร
1	ศรีภูมิ	-	15,627
2	พระสิงห์	-	7,910
3	หายยา	-	13,811
4	ช้างม่อย	-	8,483
5	ช้างคลาน	-	14,131
6	วัดเกต	-	21,856
7	ช้างเผือก	5	25,847
8	สุเทพ	15	30,765
9	แม่เหียะ	10	117,592
10	ป่าแดด	13	17,592
11	หนองหอย	6	14,044
12	ท่าศาลา	5	11,673
13	หนองป่าคลั่ง	7	8,593
14	ฟ้าฮ่าม	7	7,460
15	ป่าตัน	-	10,180
16	หนองผีเสื้อ	9	9,853
รวม		78	235,600

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร ฝ่ายปกครอง สำนักปลัดเทศบาล (พ.ศ.2555)

4.2.2 อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

1) ประวัติความเป็นมาของอำเภอสารภี

อำเภอสารภี เป็นอำเภอที่มีพื้นที่เล็กที่สุดและเป็นเพียงอำเภอเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่มีภูเขา แต่มีลักษณะเด่น คือ มีถนนสายต้นยางที่มีอายุกว่าร้อยปีเรียงรายตลอดสองข้างทาง ซึ่งมีความยาวเริ่มตั้งแต่เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ไปจรดถึงเขตอำเภอเมืองลำพูน อำเภอสารภีนี้เดิมชื่อ อำเภอข่างเนิ้ง ก่อตั้งเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2434 โดยคำว่าข่างเนิ้งมาจาก "ต้นยาง" และคำว่า "เนิ้ง" เป็นภาษาคำเมืองแปลว่า โนมเอน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2470 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอสารภี" ซึ่งคำว่า "สารภี" หมายถึง ชื่อของดอกไม้ไทยสีเหลืองมีกลิ่นหอม

2) ที่ตั้ง

อำเภอสารภีตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสันกำแพง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน (จังหวัดลำพูน) และอำเภอหางดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหางดงและอำเภอเมืองเชียงใหม่

3) องค์ประกอบของชุมชนและประชากรในเขตอำเภอสารภี

อำเภอสารภีแบ่งเขตการปกครองออกเป็นทั้งหมด 12 ตำบล 105 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรประมาณ 71,247 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนตำบลและจำนวนประชากรในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากร
1	ยางเนิ้ง	7	10,621
2	สารภี	9	6,139
3	ชมพู	9	2,976
4	ไชยสถาน	8	4,389
5	ข้าวมุง	10	7,285
6	หนองแฝก	9	4,788
7	หนองผึ้ง	8	10,928
8	ท่ากว้าง	7	2,741
9	ดอนแก้ว	7	3,128
10	ท่าวังตาล	13	8,864
11	สันทราย	12	5,520
12	ป่าบง	6	3,868
รวม		105	71,247

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลสารภี (พ.ศ.2555)

4.3 การศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

4.3.1 พื้นที่และชุมชนที่ทำการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตพื้นที่ศึกษาในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสารภีของจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะเขตชุมชนตามแนวถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน ทั้งสองฟากฝั่งถนน ซึ่งจะประกอบด้วย

1) อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองหอย และตำบลวัดเกตุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ตำบลหนองหอย มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองหอย หมู่ที่ 2 บ้านโรงวัว หมู่ที่ 3 บ้านเสาหิน หมู่ที่ 4 บ้านสันป่าเลียง หมู่ที่ 5 บ้านเมืองสาทร หมู่ที่ 6 บ้านศิริพัฒนานิเวศน์ และหมู่ที่ 7 บ้านชัยพลฤกษ์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 13,953 คน และจำนวนหลังคาเรือน 8,690 หลังคาเรือน

1.2) ตำบลวัดเกตุ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 22,238 คน และจำนวนหลังคาเรือน 11,356 หลังคาเรือน

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลของตำบลในอำเภอเมือง เฉพาะพื้นที่ที่ทำการศึกษหาแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบริเวณสองฝั่งถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	
ตำบลหนองหอย	หมู่ 1 บ้านหนองหอย
	หมู่ที่ 3 บ้านเสาหิน
	หมู่ที่ 5 บ้านเมืองสาทร
ตำบลวัดเกตุ	เฉพาะพื้นที่สองฝั่งถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการศึกษา ณ บริเวณค่ายกาวิละเป็นต้นมา

2) อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลยางเนิ้ง ตำบลสารภี และตำบลหนองผึ้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) ตำบลยางเนิ้ง มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านกู่เสื่อ, หมู่ 2 บ้านเวฬุวัน, หมู่ 3 บ้านยางเนิ้ง, หมู่ 4 บ้านเชียงฮิ้น, หมู่ 5 บ้านศรีโพธาราม, หมู่ 6 บ้านต้นเหี้ยว,

หมู่ 7 บ้านต้นเหียว และหมู่ 7 บ้านป่าเกี๊ยะ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 10,621 คน และจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 3,444 หลังคาเรือน

2.2)ตำบลสารภี มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านป่าแดด, หมู่ 2 บ้านสารภี, หมู่ 3 บ้านสารภี, หมู่ 4 บ้านช่างเคิ่ง, หมู่ 5 บ้านปากกอง, หมู่ 6 บ้านปากกอง, หมู่ 7 บ้านสันกั๊บตองใต้, หมู่ 7 บ้านแม่สะลาบ และ หมู่ 8 บ้านสันกั๊บตองเหนือ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 6,139 คน และจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 1,879 หลังคาเรือน

2.3)ตำบลหนองผึ้ง มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองผึ้งเหนือ, หมู่ 2 บ้านเชียงแสน, หมู่ 3 บ้านคอนจัน, หมู่ 4 บ้านหนองผึ้งใต้, หมู่ 5 บ้านป่าแคโยง, หมู่ 6 บ้านกองทราย และหมู่ 8 บ้านสันคือ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 10,928 คน และจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 3,577 หลังคาเรือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลของตำบลในอำเภอสารภี ที่ทำการศึกษาหาแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบริเวณสองฝั่งถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	
ตำบลยางเนิ้ง	หมู่ที่ 1 บ้านคู่อี้อ
	หมู่ที่ 2 บ้านเวฬุวัน
	หมู่ที่ 3 บ้านยางเนิ้ง
	หมู่ที่ 4 บ้านเชียงฮิน
	หมู่ที่ 5 บ้านศรีโพธาราม
	หมู่ที่ 6 บ้านต้นเหี้ยว
	หมู่ที่ 7 บ้านป่าเก็ดถี้
ตำบลสารภี	หมู่ที่ 1 บ้านป่าแดด
	หมู่ที่ 2 บ้านสารภี
	หมู่ที่ 3 บ้านสารภี
	หมู่ที่ 4 บ้านช่างเคิ่ง
	หมู่ที่ 5 บ้านปากกอก
	หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก
	หมู่ที่ 7 บ้านสันทับตองใต้
	หมู่ที่ 7 บ้านแม่สะลาบ
	หมู่ที่ 8 บ้านสันทับตองเหนือ
ตำบลหนองฝาง	หมู่ที่ 1 บ้านหนองฝางเหนือ
	หมู่ที่ 2 บ้านเชียงแสน
	หมู่ที่ 3 บ้านคอนจิ้น
	หมู่ที่ 4 บ้านหนองฝางใต้
	หมู่ที่ 5 บ้านป่าแคโยง
	หมู่ที่ 6 บ้านกองทราย
	หมู่ที่ 8 บ้านสันค้อ

4.3.2 แหล่งมรดกวัฒนธรรมของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

หัวข้อนี้เป็นการการศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม โดยใช้วิธีการสำรวจทางกายภาพ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ ซึ่งผลการศึกษาพบแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจจำนวน 50 แห่ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดเสาหิน

ที่ตั้ง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตั้งอยู่ในเขตชุมชนของเวียงกุมกาม

ประวัติความเป็นมา วัดแห่งนี้ถือได้ว่าสร้างร่วมสมัยเวียงกุมกาม

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สิ่งก่อสร้างภายในวัดประกอบด้วย วิหาร เจดีย์ประธาน พระอุโบสถ กำแพง พระวิหาร อาคารศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ และวิหารเสาหินจำลอง โดยตัววิหารของวัดเสาหิน มีการก่อสร้างลักษณะยกพื้นสูงมากเพื่อเป็นการป้องกันน้ำท่วม ตัวบันไดเป็นรูปนักษัตรลิงค์มีหงอนคล้ายนาคซึ่งเป็นสัตว์ในนิยายหรือชาดกในพระพุทธศาสนาที่มีความเชื่อว่าใช้เป็นพาหนะขึ้นสู่สรวงสวรรค์ ซึ่งในสมัยก่อนอาจมีความต้องการให้คนที่ได้เข้ามาในวิหารหลังนี้เหมือนเดินทางไปสู่แดนพุทธภูมิ

นอกจากนี้ โครงสร้างหลังคาทำด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง มุงด้วยกระเบื้องดินขอ ป่านลมทำด้วยไม้แกะสลักเป็นรูปพญานาคติดกระจกลี ซ่อฟ้าไม้ติดกระจกลี (ปัจจุบันยังมีของเดิมเก็บรักษาไว้เป็นที่ศึกษาของคนรุ่นหลัง) โครงสร้างหน้าจั่วมีลักษณะแบบมั่วตั้งใหม่ ตกแต่งลายไม้ปิดทองประดับกระจกเป็นรูปดอกประจายาม ภายในวิหารเคยมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่จำนวน 11 องค์ ทั้งที่เป็นแบบพระสำริด และพระศิลา แต่ได้ถูกขโมยไปหมด ทางวัดจึงได้สร้างพระพุทธรูปปั้นที่มีพุทธลักษณะเหมือนองค์เดิมมาประดิษฐานแทน และในส่วนของฐานชุกชี (ฐานปูนสำหรับประดิษฐานพระประธาน) ตามความเชื่อถือของศรัทธาและตามคำบอกเล่าของคนโบราณที่เล่าสืบกันมาว่ามีเสาหินอยู่ใต้ฐานชุกชีนี้ ซึ่งเสาหินนี้มีความเชื่อเดียวกับเสาอินทขิล หรือเสาหินที่พระอินทร์ทรงประทานลงมาเพื่อให้เกิดความสุขสงบในบ้านเมือง รวมถึงมีธรรมมาสน์หลวงที่สำหรับเทศน์ธรรมพื้นเมือง เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 วิหารวัดเส้าหิน

ภาพที่ 4.2 ศาลาที่ตั้งเส้าหินจำลอง

ภาพที่ 4.3 เส้าหินจำลอง

2) ชื่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม วัดสันป่าเลียง

ที่ตั้ง 35 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ความเป็นมาของวัดนี้เริ่มจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 มีพระครูคงคุรุปหนึ่งมีชื่อว่า พระครูบาธรรมธิ ท่านได้เดินธุดงค์หาที่ปฏิบัติธรรม จนมาถึงสถานที่ที่เป็นป่าทึบและมีความสงบร่มรื่น ท่านพระครูบาเห็นว่าเป็นที่เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมจึงปกเกล้าจำพรรษา ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงจึงได้พากันมาทำบุญฟังธรรมและเกิดความเลื่อมใส จึงร่วมใจกันสร้างกุฏิแล้วอาราธนาให้ท่านสร้างวัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางรวมจิตใจของชาวบ้าน และเรียกวัดแห่งนี้ว่า "วัดสามปอเลียง" เนื่องจากมีต้นปอใหญ่ 3 ต้น ขึ้นเรียงกันอยู่บนสันนาในบริเวณที่สร้างวัด ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น วัดสันปอเลียง และเรียกชื่อเพี้ยนเป็น วัดสันป่าเลียงจนถึงปัจจุบัน

มรดกทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ประมาณ พ.ศ.2471 มีการสร้างหอธรรมขึ้นใน รูปแบบศิลปะสถาปัตยกรรมพื้นบ้านล้านนา เพื่อใช้เป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกและ เอกสารโบราณต่างๆที่เป็นหลักฐานสำคัญในทางพระพุทธศาสนา แต่เนื่องจากวัดสันป่า เลียงนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มและมีน้ำท่วมเกือบทุกปี ทำให้หอธรรมนั้นถูกดินตะกอนและ ทรายทับถมฐานอาคารเพิ่มขึ้นทุกปี และสภาพความชื้นที่เกิดขึ้นได้ส่งผลให้ภาพเขียนสี ผุพังผสมน้ำ ที่ประดับอยู่นางด้านนอกของหอธรรม ซึ่งเป็นภาพเทพบุตร เทพธิดา ภาพ 12 ราศี และภาพแม่ธรณีบิดมวยผมได้หลุดร่อนลงเกือบหมด รวมไปถึงส่วนประกอบ อาคารที่ทำด้วยไม้ได้ผุพังไปด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 เจ้าอาวาสวัด ศรัทธาชาวบ้าน สันป่าเลียง และ พุทธศาสนิกชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมศิลปากร หน่วยศิลปากรที่ 4 เชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และกรมการศาสนา ได้ทำการ บูรณะปฏิสังขรณ์หอธรรม โดยเน้นการรักษาโครงสร้างและศิลปะสถาปัตยกรรมตาม แบบเดิมไว้ทุกประการ แต่เนื่องจากฐานอาคารหอธรรมอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดินปัจจุบัน ถึง 1.20 เมตร การที่จะยกตัวอาคารให้อยู่ในระดับพื้นดินปัจจุบัน อาจจะทำให้เกิดผล กระทบกระเทือนต่อโครงสร้างอาคารและส่วนประกอบอื่นๆ ดังนั้นจึงได้ทำการขุดลอก ดินบริเวณโดยรอบอาคารหอธรรมออก ส่วนผนังด้านนอก เดิมทีนั้นเป็นรูปเขียนสีผุ พังผสมน้ำในการบูรณะครั้งนี้ยังคงลักษณะรูปเดิมไว้แต่ได้เปลี่ยนจากภาพเขียนสีผุ พังผสมน้ำเป็นภาพประติมากรรมปูนปั้น และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2538

ภาพที่ 4.4 หอธรรมวัดสันป่าเลียง

ภาพที่ 4.5 วิหารวัดสันป่าเลียง

3) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดเมืองสาทรหลวง

ที่ตั้ง เลขที่ 85 ถนนเมืองสาทร ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติความเป็นมา สร้างขึ้นประมาณปีพ.ศ.2412 สมัยพระเจ้ากาวิโรสุริยวงศ์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ โดยมีพระอริการเทพและท้าวเชื่อนคำเป็นผู้ดำเนินการสร้าง

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีวิหารและเจดีย์ที่มีลักษณะรูปทรงล้านนา ก่อด้วยอิฐ
ถือปูน เสาไม้สักเขียนลายทอง ฝาผนังเขียนภาพจิตรกรรมโบราณ แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับ
พุทธประวัติและพระเวสสันดร รวมถึงลายคำโบราณที่ปัจจุบันหาดูได้ยาก ส่วนหลังคา
มุงด้วยกระเบื้องดินเผา และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ก็ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์
ตามลำดับ

ภาพที่ 4.6 วิหารวัดเมืองสาทรหลวง

ภาพที่ 4.7 หอไตรวัดเมืองสาทรหลวง

ภาพที่ 4.8 เรือนโบราณวัดเมืองสาทรหลวง

ภาพที่ 4.9 พระเจดีย์วัดเมืองสาทรหลวง

4) ชื่อแหล่งหัตถกรรม โคมล้านนาแม่บัวไหล คณะปัญญา

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ 19 ซอยกุหลาบ ชุมชนเมืองสาทรหลวง ถนนเชียงใหม่-ลำพูน
ประวัติความเป็นมา บ้านเมืองสาทรเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในด้านการทำโคม
ล้านนา ซึ่ง “โคม” นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับประเพณีทางเหนือมาช้านาน โดยเฉพาะ
ประเพณียี่เป็ง หรือวันลอยกระทง ชุมชนเมืองสาทรเป็นแหล่งผลิตโคมที่ใหญ่ที่สุดใน
ภาคเหนือ โดยมีแม่ครูโคมล้านนา คือ “แม่ครูบัวไหล คณะปัญญา” ซึ่งถือว่าเป็นผู้ริเริ่ม
งานหัตถกรรม

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ การทำโคมล้านนาที่ประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน
 อาทิ ไม้ไผ่ กระดาษสา และผ้าดิบ เป็นต้น

ภาพที่ 4.10 แม่ครูบัวไหล คณะปัญญา

ภาพที่ 4.11 โคมล้านนา

ภาพที่ 4.12 การขึ้นรูปโคมล้านนา

ภาพที่ 4.13 โคมล้านนา

5) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดกู่ขาว

ที่ตั้ง หมู่ที่ 1 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติความเป็นมา วัดกู่ขาวเป็นวัดร้างที่ตั้งอยู่ริมถนนเชียงใหม่-ลำพูน ตำบล
หนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยสภาพของวัดก่อนการขุดแต่งพบเจดีย์มี
ความสูงประมาณ 5 เมตร และรอบๆองค์เจดีย์เป็นเนินดิน

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีโบราณสถาน 3 แห่งคือ กำแพงแก้วและซุ้มประตู
อยู่หลังเจดีย์,เจดีย์ประธานเป็นศิลปะล้านนา เรือนธาตุมีลักษณะสูงก่อทึบตันทั้ง 4 ด้าน
(ไม่ทำซุ้มพระ) ส่วนยอดเจดีย์เป็นฐานบัวแปดเหลี่ยมรองรับองค์ระฆัง และวิหารที่มีมุม
ฐานบัวลูกแก้ว ฐานชุกชีเดิม และลายกลีบบัว

ภาพที่ 4.14 โบราณสถานวัดกู่ขาว ภาพที่ 4.15 พระประธานในวัดกู่ขาว

6) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ร้านสมนึก โกปี

ที่ตั้ง เลขที่ 176-178 ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เริ่มต้นจากเจ้าของร้านคือนายสมนึก ได้เก็บรวบรวมของเก่า
หายากมาประดับตกแต่งภายในร้านจนเหมือนพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก ทำให้เวลาเดินไปมุม
ไหนของร้านก็จะเหมือนย้อนเวลากลับไปในอดีต

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ร้านอาหารเชียงใหม่ที่บรรยากาศเป็นบ้านไม้เก่า มี
ของเก่าสะสม ของโบราณตกแต่งภายในร้าน

ภาพที่ 4.16 หลังคาร้านค้าที่มุงด้วยใบตองตึง

ภาพที่ 4.17 ของโบราณที่หาดูได้ยาก

7) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดเมืองกาย

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ตำบลวัดเกต อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา มีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า แต่เดิมนั้นพระไชยวุฒิท่านอยู่เมืองกาย ได้พาพี่น้อง 2-3 คนอพยพมาจากเมืองเชียงตุง มาอาศัยอยู่ที่เมืองกาย เชียงใหม่ จากนั้นท่านก็จัดตั้งอารามขึ้นเพื่อเป็นที่ทำบุญ ส่วนบรรดาพี่น้องได้พากันตั้งบ้านขึ้นใกล้กับวัด พร้อมขนานนามวัดนี้ว่า “วัดเมืองกาย” มาจนถึงปัจจุบัน โดยท่านได้สร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อเป็นที่สักการบูชาแก่คนทั่วไป

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ศาสนสถานที่น่าสนใจในวัดเมืองกาย ได้แก่

1) อุโบสถ รูปแบบพื้นเมืองล้านนา เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหลังคา 2 ชั้น มุงด้วยกระเบื้องลูกฟูก หางหงส์ชั้นล่างประดับด้วยนาคสะดุ้ง ประดับด้วยกระจกลี ส่วนหางหงส์ประดับด้วยนาคลำของประดับกระจกลี หน้าบันประดับด้วยปูนปั้นลือเหลื่องลักษณะรูปโค้งคิ้ว และรวงผึ้งอยู่ตรงหัวพญาครุฑ

2) วิหาร สร้างเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491 รูปทรงแบบล้านนายุคหลัง หลังคาซ้อนกัน 2 ชั้น หางหงส์ประดับด้วยนาคลำของปิดทองด้วยกระจกลี ส่วนหน้าบันประดับด้วยไม้แกะสลัก ลวดลายพรรณพฤกษาลงรักปิดทอง โถงคิ้วตกแต่ง ลวดลายมีรวงผึ้งประดับ

ภาพที่ 4.18 เจดีย์วัดเมืองกาย

ภาพที่ 4.19 วิหารวัดเมืองกาย

ภาพที่ 4.20 พระอุโบสถวัดเมืองกาย

ภาพที่ 4.21 ต้นยางนา

8) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดเชียงแสน

ที่ตั้ง หมู่ที่ 2 ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เดิมหมู่บ้านแห่งนี้ชื่อว่าบ้านเชียงแสนน้อย ซึ่งจากคำบอกเล่าว่าพญามังรายท่านได้อพยพผู้คนมาจากเชียงแสนประมาณ พ.ศ. 1850 มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่และสร้างวัดชื่อ วัดเชียงแสนน้อย จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ตามว่า เชียงแสนน้อย ต่อมาได้ตัดคำว่าน้อยออก เหลือเพียงชื่อบ้านเชียงแสน

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ พระอุโบสถ พระเจดีย์ และภาพจิตรกรรมฝาผนัง

ภาพที่ 4.22 พระอุโบสถวัดเชียงแสน

ภาพที่ 4.23 ภาพจิตรกรรมฝาผนังหน้าพระอุโบสถ

ภาพที่ 4.24 เจดีย์วัดเชียงแสน

ภาพที่ 4.25 พญานาค 9 ศรีษะ

9) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดคอนจีน

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บ้านคอนจีน ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
 ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2359 เดิมเป็นวัดร้างชื่อว่า ปั้นจีน โดยมีท่าน
 ครุบาสิทธิ เป็นผู้ริเริ่มปฏิสังขรณ์ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 4
 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 เขตวิสุงคามสีมา กว้าง 6 เมตร ยาว 12.50 เมตร
 มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ วิหารที่เป็นสถาปัตยกรรมล้านนา

ภาพที่ 4.26 ซุ้มประตูโขงวัดดอนจั่น

ภาพที่ 4.27 วิหารวัดดอนจั่น

10) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดผางขอย

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ได้รับอนุญาตให้เป็นวัดเมื่อปี พ.ศ. 2407

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ วิหารวัด และพระเจดีย์วัด

ภาพที่ 4.28 พระธาตุเจดีย์วัดผางขอย

ภาพที่ 4.29 วิหารวัดผางขอย

11) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดพระนอนหนองผึ่ง

ที่ตั้ง ตั้งอยู่เลขที่ 205 หมู่ 4 บ้านหนองผึ่ง ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ถือได้ว่าเป็นวัดโบราณเก่าแก่ที่สร้างมานานหลายร้อยปี โดยประวัติวัดพระนอนหนองผึ่งนั้นในอดีตเคยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าลัวะ ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ.1200 พระมหาเถระเจ้า จำนวน 5 รูป ที่ได้ติดตามพระนางจามเทวี มาครองนคร ตรีภุชชัยตามคำเชิญของพระสุเทวธาณีนัน ได้เทศนายังหมู่บ้านแห่งนี้ทำให้ชาวลัวะเกิดความเลื่อมใสศรัทธา จึงได้นำเอารังผึ่งจากต้นมะขามริมสระน้ำใกล้หมู่บ้านมาถวาย พร้อมทั้งสร้างอารามให้อยู่จำพรรษา พร้อมนำพระบรมสารีริกธาตุใส่กระบอกไม้ไผ่ บรรจุหอบของกำบรรจุในหลุมลึก 22 ศอก และขนานนามว่า "วัดหนองผึ่ง"

วัดแห่งนี้ได้ร้างไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง จนถึง พ.ศ.1836 มหาเถระเจ้าและบริวารจาก เมืองเชียงแสน ได้ทำการบูรณะเจดีย์ขึ้นใหม่และสร้างพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (พระนอน) มีความยาวตั้งแต่ยอดพระโมฬีถึงฝ่าพระบาท 19 เมตร (38 ศอก) และสร้างพระพุทธรูปปางมารวิชัย (พระเจ้าทันใจ) 1 องค์ หน้าตักกว้าง 3 ศอก 1 คืบ และหลังจากนั้นในปี พ.ศ.1838 พระเจ้าเม็งราย ได้ยึดนครตรีภุชชัยและสร้างเมืองใหม่ทางทิศเหนือ นครตรีภุชชัย เรียกว่า เวียงกุมกาม ได้รวมเอาวัดนี้เป็นส่วนหนึ่งของเวียงกุมกามด้วย พระเจ้าเม็งรายได้ทรงอุปถัมภ์และถือว่าเป็นวัดสำคัญในเวียงกุมกาม มีประเพณีสงกรานต์ และปิดทองพระนอนทุกปี พระพุทธไสยาสน์(พระนอน) หันพระเศียร ไปทางทิศ ตะวันออก ท้าว (พระบาท) ไปทางตะวันตก หันพระพักตร์ขวางเมือง ซึ่งในอดีตสถานที่ นั้นเป็นท้องแม่น้ำปิง จึงขนานนามว่า "พระพุทธบ้านปิง" เนื่องจากคนโบราณไม่ ต้องการให้น้ำปิงไหลท่วมบ้านเรือน จึงได้สร้าง พระนอนรูปนี้ขึ้นมา โดย ความหมายของคำว่า "บ้าน" คือ ด้านน้ำปิงไว้ให้ไหลเบี่ยงออกซ้ายขวาไป ภายหลังจาก สร้างพระนอนบ้านปิงเสร็จเรียบร้อย ปรากฏว่า น้ำปิงก็ไม่เคยไหลมาท่วมในหมู่บ้าน แห่งนี้ และมีช่วงหนึ่งที่วัดนี้ได้ถูกปล่อยให้ร้างไปนับหลายร้อยปี จนกระทั่งได้มี ชาวบ้านในละแวกนั้น ได้พร้อมใจกันสร้างวัดขึ้นมาอีกครั้ง เรียกว่า วัดหนองผึ่ง(ผึ่ง) และได้อาราธนาพระสงฆ์มาจำพรรษาอยู่

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ พระพุทธไสยาสน์ (พระนอน)

ภาพที่ 4.30 พระพุทธไสยาสน์(พระนอน)

ภาพที่ 4.31 พระพุทธไสยาสน์(พระนอน)

ภาพที่ 4.32 อุโบสถเก่าแก่วัดพระนอนหนองผึ้ง

ภาพที่ 4.33 เจดีย์วัดพระนอนหนองผึ้ง

12) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดป่าแคโยง

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เดิมชื่อว่า บ้านไร่มีอายุกว่า 620 ปี เชื่อกันว่า ชาวบ้านได้อพยพกันมาตั้งถิ่นฐานจากเชียงแสน เชียงราย เชียงตุง และจีนฮ่อ โดยกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก หมู่บ้านนี้มีดอกแคมากมาย ดอกแค เป็นไม้ยืนต้น ดอกเป็นสีบานเย็นและสีขาว ลักษณะการออกดอกจะเป็นพวงห้อยกันเป็นระยะเล็ก ๆ กิ่งของดอกก็จะโน้มต่ำลงโยงเข้าหากัน จึงเรียกว่า ดอกแคโยง และจากดอกแคโยงจำนวนมากนี้เอง จึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านป่าแคโยง”

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมที่อยู่ภายในวัด

ภาพที่ 4.34 วิหารวัดป่าแคโยง

ภาพที่ 4.35 เจดีย์วัดป่าแคโยง

13) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดกองทราย

ที่ตั้ง ตั้งอยู่เลขที่ 64 หมู่ 6 เชียงใหม่-ลำพูน ตำบลหนองฝิ่ง อำเภอสารภี เชียงใหม่ ประวัติความเป็นมา เดิมชื่อว่า “วัดยางหนุ่ม” เนื่องจากบริเวณที่สร้างวัดมีต้นไม้ยางขึ้นอยู่ โดยวัดนี้ถูกสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าเม็งรายมหาราชทรงสร้างเวียงกุมกาม วัดแห่งนี้สร้างโดยเจ้าแม่คำแพรและต่อมาได้กลายเป็นวัดร้าง จนกระทั่งได้มีแพทย์ประจำตำบลคนหนึ่งชื่อว่า ท้าวก้อนสิทธิ ได้ชักชวนราษฎรให้มาสร้างวัดขึ้นใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช 2430 ซึ่งขณะที่ทำการสร้างวัดนั้นเมื่อทำการขุดบริเวณไหนก็จะเจอแต่ทราย จึงเปลี่ยนชื่อวัดใหม่เป็น วัดกองทราย

วัดนี้ถือว่าเป็นวัดเก่าแก่ของล้านนา ดังปรากฏจากหลักฐานใน โครงนิราศหริภุญชัย ที่กล่าวถึงการเดินทางไปในมัสการพระบรมธาตุหริภุญชัย โดยเดินทางผ่านทางเรือ และหนึ่งในวัดที่หยุดพักระหว่างการเดินทางคือวัดยางหนุ่ม (ปัจจุบันเรียกวัดกองทราย) มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมภายในวัด

ภาพที่ 4.36 วิหารวัดกองทราย

ภาพที่ 4.37 เจดีย์วัดกองทราย

14) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดสันคือ

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เป็นวัดราษฎร์ โดยได้มีการสันนิษฐานว่าชาวบ้านได้มาทำไร่นาและตั้งบ้านเรือนขึ้น ณ บริเวณหมู่บ้านนี้ พร้อมได้ร่วมใจกันสร้างวัดขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเป็นสถานที่ทำพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งเป็นสถานที่ทำบุญของชาวบ้านในโอกาสต่างๆ โดยบริเวณทิศตะวันออกของวัดมีลำเหมืองพญาค่าไหลผ่าน และที่สำคัญพื้นที่บริเวณหมู่บ้านนี้ไม่เคยมีน้ำท่วมเลยเนื่องจากบริเวณนี้มีลักษณะเป็นที่ดอน ซึ่งในอดีตวัดสันคือนี้เคยมีพระพุทธรูปคู่วัดอยู่ 1 องค์โดยเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสิงห์ 1 สมัยเชียงแสน แต่ได้ถูกขโมยไปเมื่อปี พ.ศ. 2520 และมีปูชนียสถานที่สำคัญคือ พระเจดีย์ ที่ชาวบ้านได้นำวัตถุโบราณต่าง ๆ มาบรรจุไว้ในองค์พระเจดีย์ซึ่งวัตถุโบราณต่างๆ นั้นได้นำมาจากวัดป่าห้วยและวัดป่าเป้าที่ สร้างในสมัยเวียงกุมกาม

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ปัจจุบันภายในวัดมีถาวรวัตถุต่างๆ อาทิ วิหาร กุฏิสงฆ์ อุโบสถ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง ศาลาบำเพ็ญบุญ และมีกำแพงล้อมรอบอาณาบริเวณของวัด เป็นต้น

ภาพที่ 4.38 หอพระธรรมพระเจ้าทันใจวัดสันค้อ

ภาพที่ 4.39 วิหารวัดสันค้อ

15) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดบ่อน้ำทิพย์

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ถือว่าเป็นโบราณสถานที่เป็นส่วนของเวียงกุมกามชั้นนอก และถือว่าเป็นวัดโบราณที่สร้างขึ้นในสมัยพุทธศตวรรษที่ 20 ตั้งอยู่ริมน้ำปิง (ห่าง) ซึ่งมีทำน้ำปิงที่ใช้เข้าสู่หมู่บ้านบริเวณนี้ชื่อท่าปากกล้วยและท่าม่วงเขียว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของท่าปากกล้วย ริมถนนเชียงใหม่-ลำพูน (สายเก่า) ในอดีตนั้นบริเวณแห่งนี้เป็นพังกันน้ำของลำน้ำปิง เส้นทางนี้จึงเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทัพและเส้นทางค้าขายมาตั้งแต่สมัยโบราณ

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ โบราณสถานที่บ่อน้ำทิพย์

ภาพที่ 4.40 บ่อน้ำทิพย์

ภาพที่ 4.41 โบราณสถานวัดบ่อน้ำทิพย์

16) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดคอมะม่วงเขียว

ที่ตั้ง ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา วัดคอมะม่วงเขียว ตั้งอยู่นอกเวียงกุมกามห่างออกไปทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร เนื่องจากบริเวณนั้นมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ประชาชนในท้องถิ่นจึงเรียกชื่อวัดร้างว่า “วัดคอมะม่วงเขียว” ตามภาษาท้องถิ่น ซึ่งยังไม่พบความเป็นมาในเอกสารทางประวัติศาสตร์

วิหารของวัดคอมะม่วงเขียวสร้างหันหน้าไปทางทิศตะวันออก รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยกเก็จด้านหน้า 2 ช่วง ตามประวัติทางวัดบอกว่ามีอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ทางด้านทิศใต้ของวิหาร แต่จากการสำรวจยังไม่พบซากโบราณสถานดังกล่าว สันนิษฐานว่ามีโบราณสถานอื่นๆ อีกซึ่งอาจถูกฝังใต้ดินหรือถูกทำลายไปแล้ว

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ: โบราณสถานที่มีอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ภาพที่ 4.42 โบราณสถานวัดคอมะม่วงเขียว

17) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดกู่เสื่อ

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อปีพ.ศ. 2405 โดยพื้นที่บริเวณรอบๆวัดนี้แต่เดิมมีชื่อว่า “บ้านปู่เสื่อ” โดยมีตำนานเล่าต่อกันมาว่าก่อนการสร้างวัดบริเวณนี้ แต่เดิมวัดได้สร้างอยู่ริมแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตก โดยเป็นที่พำนักของพ่อค้าและผู้เดินทางผ่านเมืองเชียงใหม่กับเมืองลำพูน และมีพระธุดงค์รูปหนึ่งได้เดินทางมาพักที่แห่งนี้ ชาวบ้านจึงพากันมากราบไหว้และนำภัตตาหารมาถวายระหว่างนั้นชาวบ้านเห็นว่าท่านนั่งกับพื้นดินโดยไม่มีอะไรปูนั่งจึงถอดเสื่อให้ปูนั่ง ต่อมาท่านจึงได้นำชาวบ้านสร้างวัดขึ้น โดยตั้งชื่อว่า “วัด

ปู่เสือ” ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงที่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางใต้ของเวียงกุมกาม ต่อมาได้ถูกน้ำท่วม ประกอบกับเกิดศึกกับพม่า ทำให้วัดถูกทำลายและร้างไปเป็นเวลานานหลายร้อยปี ต่อมา มีชาวบ้าน ได้อพยพเข้ามาในพื้นที่และเห็นว่าวัดปู่เสือเหลือแต่ซากปรักหักพังยากเกินที่จะทำการบูรณปฏิสังขรณ์ ชาวบ้านจึงได้ย้ายมาสร้างในที่ปัจจุบันและต่อมาพบว่าบริเวณนี้มีคู่วังและวิหารเก่าอยู่ จึงช่วยกันบูรณะสร้างวัดใหม่ขึ้นมาโดยสร้างเจดีย์ครอบองค์เดิม พร้อมทำการรื้อวิหารเก่าและสร้างวิหารใหม่ เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดปู่เสือ”

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆ อาทิ วิหาร เจดีย์ และภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวิหาร

ภาพที่ 4.43 ศาลาไหว้พระวัดปู่เสือ

ภาพที่ 4.44 วิหารวัดปู่เสือ

18) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดเวฬุวัน/ วัดปิ่นเจียง

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติความเป็นมา ปัจจุบันมีอายุประมาณ 106 ปี (2557) เดิมทีนั้นวัดเวฬุวันมีหลายชื่อเนื่องจากได้ย้ายไปหลายสถานที่ อาทิ บริเวณวัดหัวหนองในปัจจุบัน จากนั้นได้ย้ายจากวัดหัวหนองมาที่วัดเชียงยืนใต้และวัดปิ่นเจียง ซึ่งเป็นธรณีสงฆ์ของวัดเวฬุวันในปัจจุบัน หลังจากนั้นก็ได้ย้ายจากวัดปิ่นเจียง โดยมาตั้งวัดใหม่ชื่อ “วัดป่าหนาด” และท้ายสุดก็ย้ายมาอยู่ที่วัดเวฬุวันในปัจจุบัน

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆภายในวัดและยังมีการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาตลอดปี โดยให้เยาวชนและประชาชนมาเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและกิจกรรมธรรมะสัญจร

ภาพที่ 4.45 วิหารวัดเวฬุวัน

ภาพที่ 4.46 พระประธานวัดเวฬุวัน

19) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดแสนหลวง

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา มีประวัติความเป็นมากล่าวไว้ในรัชสมัยของพระเจ้าเมกุฏิวิสุทธิวงศ์ แห่งราชวงศ์เม็งราย องค์ที่ 20 ท่านได้เสียดินแดนเชียงใหม่ให้แก่พม่าเมื่อปี พ.ศ. 2102 และพระองค์ก็ได้ถูกจับตัวไปยังกรุงอังวะ หลังจากนั้นเป็นต้นมาแคว้นล้านนาก็ตกอยู่ใต้อำนาจของพม่านานถึง 216 ปี หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2317 พญาเจ้าบ้าน(บุญมา) ซึ่งเป็นน้ำของพระเจ้ากาวิละ ได้ร่วมกับพระเจ้ากาวิละนำทัพของพระเจ้าตากสินมหาราชเข้ามาตีเมืองเชียงใหม่พร้อมขับไล่พม่าให้ออกไป แต่ก็ยังไม่สงบสุขเนื่องจากพวกพม่ายังคงยกทัพมารบกวอยู่เสมอ อีกทั้งยังประสบปัญหาขาดแคลนอาหารจึงได้มีการอพยพผู้คนจากเมืองเชียงใหม่มาตั้งรับข้าศึกอยู่ที่ “เวียงหาวก” ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอสารภี พร้อมทั้งสร้างวัดขึ้นมาเพื่อเป็นที่บำเพ็ญกุศลของข้าราชการในราชสำนักและไพร่ฟ้าประชาชน โดยระหว่างการก่อสร้างที่ดำเนินงานไปเกือบจะเสร็จ ทางสละเกิดอยากได้เตียงไว้ในกุฏิเพื่อให้พระสงฆ์ไว้นอน และอยากจะนำไปถวายเจ้าเหนือหัวด้วย จึงหมายจองที่จะตัดต้นยางต้นหนึ่งโดยในตำนานกล่าวว่าต้นไม้นี้ใหญ่ขนาดสามคนโอบ มีลำต้นเอนไปทางทิศตะวันออก ระหว่างที่สละกำลังยกขวานฟันลงที่ต้นยางนั้น ก็เกิดอาเพศ

ขึ้น โดยต้นยางใหญ่ต้นนั้นเกิดอาการสันสะเก็ดอ่อนพร้อมมีเสียงครวญครางเสมือนได้รับ
ความเจ็บปวดอย่างสาหัส ทำให้บรรดาเหล่าต่างพากันทิ้งเครื่องมือและหนีไปคนละทิศ
ละทาง พญาแสนหลวงจึงให้คนนำรูปเทียน ข้าวตอก ดอกไม้ เหล้าไห ไก่คู่ หมากเมี่ยง
และพล มาตั้งศาลพร้อมทำพิธีบวงสรวง หลังจากนั้นจึงทำการตัดต้นยางต้นนั้นต่อจน
การก่อสร้างดำเนินงานแล้วเสร็จ และไม่นานพญาแสนหลวงก็ถึงแก่อนิจกรรมลงและ
หลังจากนั้น 3 วัน มหาเถรเจ้าจ้อคำตะโรก็ถึงแก่มรณกรรม พระเจ้ากาวิละจึงได้ให้ สล่า
ทำหอ (ศาล) ไม้ 2 หอ คือหอคำซึ่งสร้างไว้ที่หลังพระวิหาร (ปัจจุบันหอคำหลังนี้ได้หาย
สาบสูญไปแล้ว) ส่วนอีกหอหนึ่งคือ หอพญาแสนหลวงซึ่งสร้างไว้ที่มุมกำแพงวัดด้าน
เหนือ คือริมศาลาบาตรใต้ต้นโพธิ์ พระเจ้ากาวิละและพญาเจ้าบ้านได้กรุณาโปรดให้ตั้ง
ชื่อวัดนี้ว่า “วัดแสนหลวง” เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานให้แก่พญาแสนหลวง ผู้ออกแบบและ
ดำเนินงานก่อสร้างวัดนี้ ส่วนศาลพญาแสนหลวงนั้นต่อมาได้นามว่า “ศาลเจ้าพ่อแสน
หลวง” เพื่อเป็นที่สักการบูชาของประชาชนสืบมา

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ หอคำ ศาลเจ้าพ่อแสนหลวง และสถาปัตยกรรมต่างๆ
ภายในวัด

ภาพที่ 4.47 เจดีย์วัดแสนหลวง

ภาพที่ 4.48 วิหารวัดแสนหลวง

20) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดพระนอนป่าเก็ดถี้

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ตามตำนานบอกไว้ว่าเมื่อพระพุทธเสด็จโปรดสัตว์โลกนั้น พระองค์ได้โปรดยักษซึ่งกำลังไล่จับลูกสาวนายแสนแซ่ว ดังนั้นผู้เป็นลูกสาวจึงได้พานายแสนแซ่วไปเฝ้าพระพุทธเจ้า โดยพระองค์ได้ประทานเส้นเกศาให้ต่อมานายแสนแซ่วและลูกสาวก็ได้สร้างพระพุทธรูปปางไสยาสน์ขึ้น โดยนำเอาพระเกศาของพระพุทธเจ้าประดิษฐานไว้ในเศียรของพระพุทธรูป หลังจากนั้นก็ได้มีการสร้างวัดขึ้นมาพร้อมเรียกพระนอนนี้ว่า “พระนอนแสนแซ่ว” และเนื่องจากบริเวณนั้นมีป่าต้นเก็ดถี้ขึ้นจำนวนมาก จึงทำให้ชาวบ้านเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “วัดพระนอนป่าเก็ดถี้” และเป็นพระนอนใหญ่แห่งเดียวที่อยู่ในท่าบริณีพพาน จนถึงครั้งที่พระราชชายาเจ้าดารารัศมีเสด็จมานมัสการและเห็นพระพักตร์ที่อึ้งมงดงามจึงประทานชื่อว่า “พระนอนแสนสุข”

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ พระนอนแสนสุข

ภาพที่ 4.49 พระนอนแสนสุขวัดพระนอนป่าเก็ดถี้

21) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดศรีโพธาราม

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เดิมทีนั้นมีชื่อว่า วัดสังก้า และวัดศรีก่อเกล้า ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2202 ได้มีพระภิกษุรูปหนึ่งได้เดินธุดงค์และได้ปักกลด ณ บริเวณนี้ ท่านได้เกิดนิมิตเห็นแสงสว่างดวงสุกใสโชติช่วงสี่เจียวเป็นประกาย เหมือนลูกแก้วดวงหนึ่งขนาดเท่าลูกส้มโอลอยวนเวียนอยู่ทางทิศตะวันตก พอท่านออกจากนิมิตนั้นแล้วได้เดินไปยังที่ที่เห็นแสงสว่างนั้น ก็เห็นวิหารที่มีสภาพชำรุดพร้อมซากปรักหักพังเกลื่อนกลาดทั่ว

บริเวณ โดยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสถานที่นี้เป็นวัดที่เคยรุ่งเรืองมาก่อน และห่างออกไปทางทิศตะวันตกของเจดีย์ประมาณ 20 เมตร มีต้นโพธิ์ต้นใหญ่อยู่ พระภิกษุรูปดังกล่าวพร้อมด้วยชาวบ้านจึงได้ช่วยกันบูรณปฏิสังขรณ์จนสำเร็จเรียบร้อย และได้ตั้งชื่อวัดว่า “วัดสังก้า” โดยตั้งชื่อตามนิมิตเจดีย์สององค์ ต่อมาก็ได้มีชาวบ้านจากที่อื่นเข้ามาที่อยู่เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นหมู่บ้าน พร้อมเปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดศรีก่อเก๊า” โดยตั้งได้ต้นโพธิ์ต้นใหญ่ที่ขึ้นอยู่ แต่ชื่อวัดที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ชาวบ้านไม่นิยมเรียกจนเลือนหายไป ในที่สุด จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2480 ได้มีคณะสงฆ์มาพักแรมที่วัดนี้ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “วัดศรีโพธาราม” โดยพระครูปริยัติยานุรักษ์ วัดเกตการาม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ตั้งชื่อให้

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมภายในวัด

ภาพที่ 4.50 ประตูโขงวัดศรีโพธาราม

ภาพที่ 4.51 วิหารวัดศรีโพธาราม

22) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดต้นเหียว

ที่ตั้ง หมู่ที่ 6 ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ชื่อวัดเป็นชื่อต้นไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณหน้าวัด คือ “ต้นเหียว” ปัจจุบันต้นเหียวเหลืออยู่ 1 ต้น มีอายุประมาณ 200 กว่าปี และมีหลักฐานทางโบราณสถานที่สำคัญ คือ หอไตรปฏิภนหรือหอธรรม ที่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2452 หรือมีอายุประมาณ 105 กว่าปี (2557) และวิหารหลังเก่าได้สร้างมาเมื่อปี พ.ศ. 2482 หรือประมาณ

75 ปีมาแล้ว (2557) ปัจจุบันวิหารหลังเก่ามีการทรุดโทรมลงตามกาลเวลา จึงได้มีการ
สร้างขึ้นมาใหม่แต่ยังคงมีสิ่งของและชิ้นส่วนโครงสร้างต่างๆ ของวิหารเก็บรักษาไว้

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ หน้าบรรณ นาคกระด้น กลองหลวง ฯลฯ

ภาพที่ 4.52 อุโบสถวัดตันเหี้ยว

ภาพที่ 4.53 วิหารวัดตันเหี้ยว

23) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ศรีวรรณาเซรามิกส์

ที่ตั้ง 27/1 หมู่ 1 ถนนเชียงใหม่-ลำปาง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โรงงานศรีวรรณาเซรามิกส์ ปัจจุบันเป็นโรงงานที่ผลิตของ
ตกแต่งบ้าน โดยโรงงานได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2516 ขณะนั้นผลิตเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน
สำหรับใช้ในครัวเรือน อาทิ หม้อแช่ข้าวเหนียว ไหใส่เกลือแบบโบราณ โดยเน้นการใช้
งานในท้องถิ่น จนถึงพ.ศ. 2526 ได้มีการส่งออกให้ไปยังต่างประเทศ ปรับปรุงรูปแบบ
ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอยของลูกค้าต่างประเทศมากขึ้นโดย
การเพิ่มลวดลายขึ้นมา ทำให้ปัจจุบันมีตลาดต่างประเทศมากกว่า 80% และได้เปลี่ยนจาก
การใช้เครื่องจักรผลิตในปริมาณมากๆ หรือ mass product มาเป็นงาน Handmade เพื่อ
หนีการแข่งขันสินค้าราคาถูกจากจีนและเวียดนาม

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ หม้อ / ไห ลวดลายต่างๆ

ภาพที่ 4.54 นางสาวจรัสศรี ธรรมเสน ผู้จัดการโรงงาน ภาพที่ 4.55 พนักงานกำลังขึ้นรูปเซรามิกส์

24) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ดุงแก้ว โคมไฟ หรือว่าวไฟ

ที่ตั้ง เลขที่ 265 หมู่ 1 ต.ยางนึ่ง ต.สารภี อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา นายดวงแก้ว สุวรรณ ทำว่าวไฟมานานกว่า 10 ปีแล้ว โดยเริ่มจากการเก็บว่าวไฟที่ตกอยู่มาแกะดูแบบแล้วลองทำตาม จากนั้นก็พัฒนามาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน มีการเปิดกิจการเล็กๆ ทำกันเองในครอบครัว ซึ่งว่าวไฟที่ทำมีหลายขนาด ตั้งแต่ 5 แผ่น 7 แผ่น 12 แผ่น 14 แผ่น 32 แผ่น จนถึงขนาดใหญ่ๆ ตามที่ลูกค้าต้องการ ขั้นตอนการทำเริ่มจากการเหลาไม้ซาง โดยนายดวงแก้วจะเป็นผู้เหลาไม้ซางให้ตามขนาดตามต้องการแล้วนำมาขุดตามขนาด จากนั้นก็จะนำขุดไม้ไผ่ที่ได้เตรียมไว้มาติดกาวตกแต่งเพื่อให้ลักษณะคล้ายปากถุง ผูกซี่ไม้ติดกับปากโคมโดยใช้ลวดเส้นเล็กๆ ผูกโยงไว้ จากที่ทำน้อยๆ ก็เริ่มมีคนสั่งทำมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นที่รู้จักของพ่อค้าแม่ค้ามารับไปขายต่อไป

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ โคมลอย

ภาพที่ 4.56 โคมไฟ

ภาพที่ 4.57 โคมไฟ

25) ชื่อแหล่งหัตถกรรม โรงงานเตาพระอาทิตย์
ที่ตั้ง หมู่ที่ 1 ต.ยางนึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โรงงานเตาพระอาทิตย์หรือที่ชาวล้านนาเรียกว่า เตาอั้งโล่ ของ นายสมชาย อินทวัง เปิดมาเป็นเวลา 10 ปีแล้ว โดยอาศัยความรู้เดิมที่มีอยู่และพัฒนาตามปัญหาที่เกิดขึ้น

เตาอั้งโล่ ทำจากดินเหนียวปั้นเป็นรูปลักษณะคล้ายถัง มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนปากเตาอยู่บริเวณส่วนบนตั้งแต่รังผึ้งขึ้นไป ซึ่งเป็นส่วนที่ใส่ถ่าน และส่วนล่างรังผึ้งลงมาเรียกว่า หน้าเตา เป็นส่วนที่เก็บขี้เถ้าและทางลมเข้าสู่เตา วัสดุสำคัญในการผลิตคือ ดินเหนียวและขี้ค้าง (แกลบเผา) ที่ได้มาจากการสีข้าว และฟืนที่ใช้เผาคือเศษไม้ที่ได้จากการผลิตเฟอร์นิเจอร์

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เตาพระอาทิตย์

ภาพที่ 4.58 การขึ้นรูปเตาอั้งโล่ก่อนนำไปเผา

ภาพที่ 4.59 เตาอั้งโล่ที่พร้อมขาย

26 ชื่อแหล่งหัตถกรรม ก่อ่งไหมสารภี

ที่ตั้ง เลขที่ 17 หมู่ 6 ต.ยางเนิ้ง ต.สารภี อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โรงงานผลิตก่อก่อ่งไหมและงานฝีมือจากผ้าไหมของนางนงคราญ คำฟู เริ่มจากการที่ครอบครัวรับงานจากโรงงานที่ อ.สันกำแพงมาทำส่งขายให้โรงงาน จนกระทั่งมีประสบการณ์มากขึ้นจึงแยกตัวมาเปิดโรงงานเอง ตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่คือ บริษัท ห้างร้าน โรงแรม รวมถึงพ่อค้าแม่ค้าจากสวนจตุจักร และลำเพ็ญมารับไปขายต่อ โดยประโยชน์ใช้สอยและจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้า Handmade ที่ทำด้วยผ้าไหม มีความสวยงาม ความประณีต และความรวดเร็วในการผลิตสินค้า

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ: ผลิตภัณฑ์ก่อก่อ่งไหมรูปแบบต่างๆ

ภาพที่ 4.60 ผลิตภัณฑ์ก่อก่อ่งไหม

27) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ฟาร์มเห็ดบ้านสวน

ที่ตั้ง เลขที่ 315 หมู่ 4 ต.ยางเนิ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ฟาร์มเห็ดบ้านสวนของนายสมศักดิ์ กันธิยะ เริ่มทำกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งในตอนแรกนั้นนายสมศักดิ์ กันธิยะ เริ่มทำโรงเรือนเพาะเห็ดเพียง 1 โรงเรือนเท่านั้น แต่ไม่นานก็ขยายโรงเรือนออกไปเรื่อยๆ เพราะผลผลิตไม่เพียงพอต่อตลาด โดยการขยายโรงเรือนเพาะเห็ดผลผลิตเพิ่มขึ้น ตลาดก็กว้างขึ้นจนกระทั่งในปัจจุบันมีโรงเรือนถึง 9 โรงเรือน เห็ดที่เพาะนั้นคือเห็ดนางฟ้า และเห็ดลม โดยส่งขายให้แม่ค้าที่ตลาดเมืองใหม่ และตลาดชุมชนยางเนิ้ง

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เห็ดนางฟ้า และเห็ดลม

ภาพที่ 4.61 โรงเรือนเพาะเห็ด

ภาพที่ 4.62 เห็ดนางฟ้าที่เพาะภายในโรงเรือน

28) ชื่อแหล่งหัตถกรรม รองเท้าพื้นเมือง ร้านลานไทย

ที่ตั้ง เลขที่ 120 หมู่ที่ 5 ต.ยางน่อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โรงงานผลิตรองเท้าพื้นเมืองร้านลานไทย เจ้าของกิจการคือนายศุภกิจ อารมณ์รัฐ ซึ่งได้รับช่วงต่อกิจการรองเท้าพื้นเมืองจากพี่ชายของตนมาและดำเนินกิจการนี้มาประมาณ 10 ปี โดยเป็นกิจการเล็กๆ และลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งนับว่าเป็นสินค้า Handmade ที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยพื้นเมืองทำให้ชาวต่างชาติได้เห็นถึงความเป็นไทย และยังสร้างรายได้ให้แก่เจ้าของกิจการ อีกทั้งยังมีการส่งขายที่ตลาดในท่าซาร์และถนนคนเดินท่าแพเชียงใหม่

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ รองเท้าพื้นเมือง

ภาพที่ 4.63 รองเท้าพื้นเมืองร้านลานไทย

29) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ถนนคนเดินยางเนิ้ง

ที่ตั้ง บริเวณถนนสายต้นยาง ตั้งแต่บริเวณสี่แยกไฟแดงยางเนิ้งหรือหน้าที่ว่าการ
อำเภอสารภีไปจนถึงบริเวณหน้าวัดแสนหลวง

ประวัติความเป็นมา ทุกวันเสาร์บนถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูนตั้งแต่หน้าที่ว่าการ
อำเภอสารภีไปจนถึงหน้าวัดแสนหลวงจะมีการปิดถนนทำเป็นถนนคนเดิน โดยสามารถ
เดินเลือกซื้อสินค้าหัตถกรรมหลากหลายรูปแบบ โดยเป็นสินค้าพื้นเมืองจากผู้ผลิต
โดยตรง

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สินค้าการเกษตร อาทิ ผักปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์
OTOP ประเภทเซรามิก เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ตลอดจนเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขนม
และเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

ภาพที่ 4.64 ถนนคนเดินยางเนิ้ง

ภาพที่ 4.65 ถนนคนเดินยางเนิ้ง

30) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ตลาดนัดเวฟวัน

ที่ตั้ง บริเวณโรงเรียนวัดเวฟวัน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ตลาดนัดเวฟวัน จัดขึ้นทุกวันอาทิตย์เวลาประมาณ 14.00-
19.00 น. โดยเป็นศูนย์กลางการถ่ายเทสินค้าทางการเกษตรของชุมชนและให้คนใน
ชุมชนมาเลือกซื้อสินค้าที่มีราคาถูกและปลอดสารพิษ

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านประเภทผักผลไม้ต่างๆรวมไปถึงเมล็ดพันธุ์พืชและต้นกล้าผักสวนครัวรวมถึงไม้ยืนต้น

ภาพที่ 4.66 ตลาดนัดเวฟวัน

ภาพที่ 4.67 ตลาดนัดเวฟวัน

31) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ร้านขนม/อาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ (สี่แยกยางหนึ่ง) ที่ตั้ง บริเวณสี่แยกไฟแดงยางหนึ่ง ประวัติความเป็นมา ร้านขนมและอาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ ตั้งอยู่ตรงหัวมุมที่จะเลี้ยวไปยังโรงเรียนสารภีพิทยาคม เป็นร้านเก่าแก่ที่เปิดขายมานานหลายสิบปี มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ขนมพื้นบ้านภาคเหนือชนิดต่างๆ

ภาพที่ 4.68 ขนมเกลือ

ภาพที่ 4.69 ขนมลิ้นหมา

32) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ตลาดชุมชนยางน่อง

ที่ตั้ง บริเวณถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูนสายเก่า ใกล้กับสี่แยกไฟแดงยางน่อง

ประวัติความเป็นมา ตลาดชุมชนยางน่อง เปิดทุกวันตั้งแต่เวลา 06.00 – 20.00 น. ถือว่าเป็นตลาดเก่าแก่ของชุมชนที่อยู่ถนนสายต้นยางแห่งนี้มาหลายสิบปี โดยหลังคายังคงมุงด้วยกระเบื้องดินเผา(ดินขอ) ซึ่งเป็นรูปแบบการมุงหลังคาดั้งเดิมของชาวเชียงใหม่ และสินค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทางการเกษตรหรือพืชผักสวนครัวที่ชาวบ้านปลูกเองที่บ้านแล้วเก็บเกี่ยวผลผลิตมาขายวันต่อวัน

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สินค้าทางการเกษตรต่างๆ

ภาพที่ 4.70 พืชผลทางการเกษตรที่ชาวบ้านนำมาวางขาย

33) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ลุงสองเมือง เพ็ญเส้า (เครื่องปั้นดินเผา)

ที่ตั้ง เลขที่ 9/1 หมู่ 7 ต.ยางน่อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผาของนายสองเมือง เพ็ญเส้า โดยได้เริ่มทำเครื่องปั้นดินเผาเมื่อ พ.ศ.2517 และเป็นที่ยุ้งอยู่ในละแวกบ้านเท่านั้น แต่ด้วยความสวยงาม และประณีต ของเครื่องปั้นดินเผานี้ก็ได้ออกสู่สายตาคนเป็นที่ยุ้งในวงกว้างขึ้น ทำให้ในปัจจุบันเครื่องปั้นดินเผาของนายสองเมืองมีรายการสั่งซื้อจากต่างประเทศ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ อเมริกา แคนาดา และตะวันออกกลาง เป็นต้น

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ จุดเด่นของเครื่องปั้นดินเผาของนายสองเมืองนั้นคือ เป็นผลิตภัณฑ์ Handmade ที่ทำขึ้นเองในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดิน นวดดิน ขึ้นรูป รวมถึงการเผา ซึ่งทุกกระบวนการนั้นทำด้วยความประณีตและตั้งใจ งานทุกชิ้นมีความ

ละเอียดอ่อน และมีเอกลักษณ์คือมีชิ้นงานที่ใหญ่แต่ละเอียด งดงาม ชิ้นงานจะเน้นในการตกแต่งบ้าน อาคาร ห้อง และนิยมนำไปจัดสวน

ภาพที่ 4.71 ช่างกำลังขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

ภาพที่ 4.72 เครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่

34) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ถัดจากโรงเรียนสารภีพิทยาคม ห่างจากสี่แยกไฟแดงยางเนิ้งประมาณ 500 เมตร

ประวัติความเป็นมา ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง มีการปลูกพืชผักสวนครัวหลายชนิด อีกทั้งถือว่าเป็นพื้นที่แห่งเดียวในตำบลยางเนิ้งที่ยังมีการปลูกข้าวอยู่ ทั้งสองฝั่งถนนรวมประมาณ 4 ไร่ ที่สำคัญจะเน้นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเกษตรให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นและประชาชนที่สนใจโดยสมาชิกทางการเกษตรของตำบล อีกทั้งยังให้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อนำไปใช้กับพืชไร่แทนยาฆ่าแมลง เป็นต้น

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ แปลงเกษตรพืชผักหมุนเวียน และการปลูกข้าวตลอดปี

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.73 ป้ายทางเข้าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

35) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ขยายหล้าจ๊กสาน

ที่ตั้ง เลขที่ 124/1 หมู่ 3 ต.ยางน้ำ อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา งานจักสานของนางหล้า บุญสูง เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดมาจากรุ่นพ่อแม่ โดยยายหล้าเป็นรุ่นปัจจุบันที่ได้สืบทอดงานจักสานมาเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี งานสานนั้นทำอยู่หลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นตะกร้าขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่, กระติบ, กระจาด, เก้าอี้นั่ง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่สานขึ้นด้วยมือโดยไม่มีการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยหรือเทคโนโลยีใดๆ ทำให้สินค้าแต่ละชิ้นจึงเปี่ยมไปด้วยความตั้งใจ มีความประณีตในทุกๆ รายละเอียด มีคุณค่า มีความเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านไทย

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ตะกร้า, กระติบ, กระจาด, เก้าอี้นั่ง ฯลฯ

ภาพที่ 4.74 งานจักสานประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้

ภาพที่ 4.75 อุปกรณ์ที่ทำจากการจักสาน

36) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม บ้านไม้โบราณ

ที่ตั้ง ชุมชนชาวล้านนาที่อาศัยอยู่ในแนวถนนสายเชียงใหม่-ลำพูน

ประวัติความเป็นมา การสร้างบ้านเรือนด้วยไม้เป็นที่นิยมในสมัยก่อน และเป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนาไทยที่มีหลายหลายรูปแบบตามฐานะในสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันบางครอบครัวยังคงรักษาเอกลักษณ์การสร้างบ้านเรือนด้วยไม้ไว้ให้ลูกหลานได้เห็นอยู่ โดยเฉพาะชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณตั้งแต่สี่แยกยางเนิ้งไปทางศาลเจ้าพ่อแดนเมืองเชียงใหม่ – ลำพูน ที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ที่โดดเด่นนี้ไว้ โดยบางหลังคาเรือนมีการประยุกต์ได้ถุนเรือนทำเป็นร้านอาหาร หรือร้านค้า เป็นต้น

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ บ้านไม้โบราณ

ภาพที่ 4.76 บ้านไม้สองชั้น

ภาพที่ 4.77 บ้านหลังคาดินขอ

37) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดมงคลวนาราม

ที่ตั้ง เลขที่ 76 หมู่ที่ 1 บ้านป่าแดด ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2339 (ตามบันทึกทะเบียนวัดจังหวัดเชียงใหม่) โดยเป็นช่วงเดียวกันกับการสร้างวัดแสนหลวง ประมาณปี พ.ศ. 2338 ในสมัยพระเจ้ากาวิละปกครองเมืองเชียงใหม่

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆภายในวัด

38) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดสารภี

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2360 โดยเดิมที่นั้นชื่อวัดดวงดี ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็นวัดดอกไม้ที่ชาวเหนือนิยมใช้การาวะคำผู้ใหญ่ คือดอกสารภี ภายในวัดประกอบด้วย อุโบสถ ศิลปะล้านนาไทยที่มีจิตรกรรมฝาผนัง เป็นรูปปั้นต้นโพธิ์ตอนครึ่งรู้ ด้านหลังพระประธานในส่วนฝาผนังแสดงถึงเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม และประเพณีทางเหนือ นอกจากนี้อุโบสถศิลปะล้านนาไทยแล้วยังมีเจดีย์แบบพื้นเมืองรูปทรงส่วนฐานเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยมรับฐานปัทมลูกแก้วอกไก่ยกเก็จแบบซ้อนกันสองฐาน การเปลี่ยนฐานบัวในผังกลมซ้อนลดหลั่นกันสามฐานเป็นฐานบัวในผังแปดเหลี่ยมรับทรงระฆังและส่วนยอด

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ จิตรกรรมฝาผนังที่แสดงถึงเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม และประเพณีทางเหนือ

ภาพที่ 4.78 ป้ายหน้าวัดสารภี

ภาพที่ 4.79 ศาลาการเปรียญวัดสารภี

39) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดช่างเคิ่ง

ที่ตั้ง หมู่ที่ 4 ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อ พ.ศ.2300 วัดนี้มีจุดเด่นคือมีพระวิหารรูปทรงแบบล้านนาที่มีจิตรกรรมฝาผนังด้านบนลวดลายแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นล้านนา ส่วนด้านล่างมีภาพจิตรกรรมร่วมสมัย ,พระอุโบสถที่มีองค์พระพุทธรูปที่เก่าแก่

นอกจากนี้องค์พระธาตุของวัดช่างเคิ่งได้มีการบรรจุพระเกศาขององค์พระสัมมาสัมพุทธะเจ้าไว้ให้ประชาชนได้สักการบูชา

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ พระวิหารรูปทรงแบบล้านนามีจิตรกรรมฝาผนัง
ด้านบนลวดลายแบบศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นล้านนา

ภาพที่ 4.80 บริเวณหน้าวัดช่างเคิ่ง

ภาพที่ 4.81 เจดีย์วัดช่างเคิ่ง

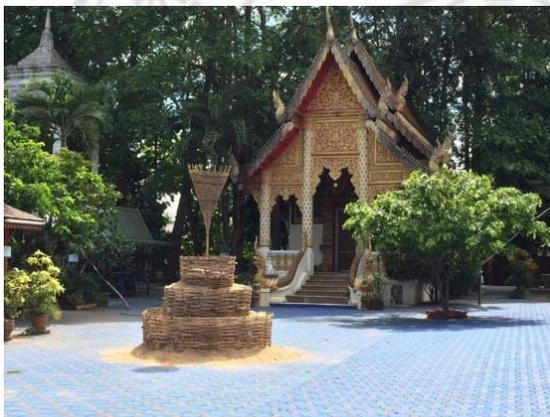
40) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดปากกอก

ที่ตั้ง เลขที่ 15 บ้านปากกอก ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2402 แต่เดิมชื่อ วัดศรีบุญเรือง ริเริ่มสร้างโดยพ่อเผ่าหนานต๊ะ โดยมีอยู่ช่วงหนึ่งที่วัดได้เป็นที่รู้จักในเวลาอันรวดเร็วคือในช่วงสมัยของ "พระครูสิทธิธรรม โฆมิต" หรือ "ครูบาสิงห์แก้ว ญาณวโร" หรือที่ชาวบ้านเรียกขานนามว่า "ครูบาฝักกล้วย" แห่งวัดปากกอก ซึ่งพุทธศาสนิกชนชาวเมืองเชียงใหม่ต่างให้ความเลื่อมใส เนื่องจากมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับท่าน คือ เมื่อถึงเดือน 4 เดือน 5 คือ ช่วงฤดูหนาวของทุกปี เป็นธรรมเนียมของพระเกจิแดนล้านนาที่จะมีการเข้านิโรธ คือ การปลีกวิเวกของครูบาแดนล้านนา โดยท่านครูบาสิงห์แก้วท่านได้เข้านิโรธในแถบที่กัณดารของอำเภอสารภีในสมัยนั้น โดยสถานที่ที่ท่านไปก็คือ ที่ฝังศพ ซึ่งตอนที่ท่านได้นั่งสมาธิกัมมัฏฐานอยู่ ณ นั้น ได้มีวิญญูณหลายตนมาขอส่วนบุญ ท่านจึงมีเมตตากรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลไปให้ แล้ววิญญูณเหล่านั้นก็ได้รับผลบุญในครั้งนี้ต่างยกมืออนุโมทนาในการนี้

ด้วย ทำให้ตอนที่ท่านมีชีวิตอยู่ท่าน ได้สร้างวัดอุ้มงคลมากมายเพื่อแจกจ่ายให้กับชาวบ้านและผู้ที่ไม่สามารถทำบุญที่วัดปากทอง เพื่อใช้กันกุศศีลสิ่งอัปมงคลและเพื่อความป็นสิริมงคล ซึ่งวัดอุ้มงคลที่ท่านสร้างไว้เหล่านั้น ได้ล้วนก่อเกิดประสบการณ์มากมายต่อผู้ครอบครองจนสร้างชื่อเสียงโด่งดัง แต่ท่านก็เน้นให้ชาวล้านนายึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและให้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท หมั่นประพฤติปฏิบัติแต่ความดี และถึงแม้ปัจจุบันท่านจะละสังขารไปแล้ว แต่คุณงามความดีของท่านยังอยู่ในศรัทธาของชาวล้านนาโดยตลอด

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆภายในวัด

ภาพที่ 4.82 ลานกิจกรรมวัดปากทอง

ภาพที่ 4.83 เจดีย์วัดปากทอง

41) ชื่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม วัดต้นฝิ่ง

ที่ตั้ง หมู่ที่ 8 บ้านต้นฝิ่ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา วัดต้นฝิ่ง เดิมทีนั้นมีชื่อว่า “วัดต้นศรี” ในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการสำรวจวัดเพื่อจัดทำทะเบียนวัดและเห็นว่ามีวัดร้างอยู่ ไม่มีพระภิกษุจำวัด ทางราชการจึงให้พัฒนาวัดขึ้นใหม่บนที่ดินวัดเดิม ซึ่งมีต้นโพธิ์ใหญ่แผ่กิ่งขยายร่มรื่นชุมชนจึงได้พัฒนาวัดมาเรื่อยๆ จนถึง พ.ศ. 2542 ได้มีการตั้งชื่อวัดใหม่ว่า “วัดต้นฝิ่ง” ภายหลังได้มีการขุดพบพระพุทธรูปปรักหักพังเห็นไม่เต็มองค์ประดิษฐานอยู่ ณ บริเวณใต้ต้นโพธิ์เดิม จำนวน 2 องค์ ซึ่งองค์แรก คือ พระพุทธรูปปูนปั้นประทับยืนปางห้ามญาติ หันหน้าทางทิศตะวันออก และองค์ที่ 2 เป็นปางมารวิชัย หันหน้าไปทางตะวันตก ซึ่งประดิษฐาน

ใกล้กับพระเจ้าทันใจ ดังนั้นช่างชาวบ้านได้หล่อซ่อมเสริมพระพุทธรูปโบราณดังกล่าว ให้เต็มองค์เพื่อเป็นที่สักการบูชาของชุมชน

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ: พระพุทธรูปโบราณปูนปั้นประทับยืน

ภาพที่ 4.84 พระอุโบสถวัดต้นผึ้ง

42) ชื่อแหล่งหัตถกรรม เลื้อยแห่ง

ที่ตั้ง เทศบาลตำบลสารภี ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา เลื้อยแห่ง นิยมนำมาสานเสื่อสำหรับปูนั่งนอน มีทำไม่มากนัก “แห่ง” เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่ชาวเหนือนำมาใช้ทำเครื่องสาน แห่งมีลักษณะคล้ายไม้ไผ่ แต่อ่อนนุ่มกว่า ไม่มีข้อแข็งกว่าหวาย ใช้ได้ทนกว่ากก ชอบขึ้นตามที่ชื้นและในเขตภาคเหนือของไทย นิยมนำมาสานเสื่อสำหรับปูนั่งนอน หรือเป็นส่วนประกอบของบ้าน เช่น ฝาบ้าน เพดานบ้าน หรือสานเป็นแผ่น ใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ กันได้ดี เพราะมีผิวสีเหลืองสวย เมื่อใช้ไปนานๆ จะขึ้นเป็นมันเงา แห่งในภาคเหนือในปัจจุบัน มีทั้งที่ขึ้นเองและที่ชาวบ้านนำมาปลูกเอาไว้ใช้

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เลื้อยแห่ง

ภาพที่ 4.85 ต้นแห่ง

ภาพที่ 4.86 เสื่อแห่ง

43) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ไม้กวาดทางมะพร้าว

ที่ตั้ง เทศบาลตำบลสารภี ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา การทำไม้กวาดทางมะพร้าว คือภูมิปัญญาอย่างหนึ่งที่คนไทยเรารู้จักคิดค้นหาวิธีประดิษฐ์ขึ้นจนสำเร็จและสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน ต้นมะพร้าวเพียง 1 ต้น สามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้หลายอย่าง

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ไม้กวาดทางมะพร้าว

ภาพที่ 4.87 ไม้กวาดทางมะพร้าว

ภาพที่ 4.88 การตัดใบมะพร้าวตากแห้ง

44) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง

ที่ตั้ง กลุ่มสตรีแม่บ้าน ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ผึ้งถือว่าเป็นแมลงที่มีประโยชน์แก่มนุษย์ โดยเฉพาะเป็นตัวช่วยในการเพิ่มผลิตผลของพืชผลทางการเกษตร โดยการผสมให้ผลไม้ ซึ่งในพื้นที่ภาคเหนือของไทยมีผลไม้หลายชนิดที่ผึ้งสามารถผสมเกสรได้ดี คือ ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ มะม่วง ชมพู่ และมะนาว เป็นต้น และผึ้งยังคอยดูดน้ำหวานจากดอกไม้ของพืชผลดังกล่าวไปสะสมไว้ในรังผึ้งเกิดเป็นผลผลิตน้ำผึ้งที่มีคุณค่าในทางเศรษฐกิจ

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ น้ำผึ้ง

ภาพที่ 4.89 ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งจากดอกกล้วย ภาพที่ 4.90 ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งจากดอกกล้วย

45) ชื่อแหล่งหัตถกรรม สมุนไพรลูกประคบ

ที่ตั้ง กลุ่มสตรีแม่บ้าน บ้านช่างเค็ง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ลูกประคบ คือสิ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยการใช้พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นหลายๆ อย่างมาห่อรวมกัน อาทิ ตะไคร้บ้าน มะกรูด ขมิ้นชัน ไพล ใบส้มป่อย และใบมะขาม เป็นต้น ซึ่งพืชเหล่านี้เป็นสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต รวมทั้งช่วยรักษาอาการเคล็ด ขัด ขอก และลดปวด ทางเทศบาลตำบลยางเนิ้งจึงได้กลุ่มสตรีแม่บ้านขึ้นเพื่อร่วมกันทำลูกประคบสมุนไพร

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ลูกประคบสมุนไพร

ภาพที่ 4.91 ส่วนประกอบสมุนไพรที่ใช้ทำลูกประคบ

ภาพที่ 4.92 ลูกประคบสมุนไพร

46) ชื่อแหล่งหัตถกรรม บายศรี เครื่องสืบชะตา และช่อตุง

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 บ้านปากกอก ต.ยางเนิ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา บายศรี เครื่องสืบชะตา และช่อตุง ของนางพรรณิ สังกข์อาจ เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อและภูมิปัญญาของคนในภาคเหนือ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ บายศรี เครื่องสืบชะตา และช่อตุง

ภาพที่ 4.93 บายศรี

ภาพที่ 4.94 ตุงล้านนา

ภาพที่ 4.95 เครื่องสืบชะตา

47) ชื่อแหล่งหัตถกรรม โคมไฟล้านนาจากกระดาษสา

ที่ตั้ง หมู่ที่ 6 บ้านปากกอก ต.ยางเนิ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา โคมไฟล้านนาของ นางแห้ว ดังแก เป็นโคมไฟที่ทำจากกระดาษสา ซึ่งในปัจจุบัน โคมล้านนาได้ถูกประยุกต์ใช้มาทำเป็นเครื่องประดับตามอาคารบ้านเรือน และสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความสวยงาม ที่สำคัญยังช่วยสืบสานและอนุรักษ์เอกลักษณ์งานหัตถกรรมโคมล้านนาให้คงอยู่สืบไป

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ โคมไฟล้านนาจากกระดาษสา

ภาพที่ 4.96 โคมไฟล้านนา

ภาพที่ 4.97 โคมไฟล้านนา

48) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ปฎิมากรรมงานปั้นพระพุทธรูป

ที่ตั้ง บ้านสันกั๊บตองเหนือ หมู่ที่ 8 ต.สารภี อ.สารภี จ.เชียงใหม่ (โรงหล่อพระ)

ประวัติความเป็นมา เปิดกิจการโดยนางพวงพกา ผิวจันทร์ โดยแบ่งบริเวณส่วนหนึ่งของบริเวณบ้านเป็น โรงหล่อพระพุทธรูป โดยทำเป็นกิจการของครอบครัวส่งออกทั้งในและต่างประเทศ

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ปฎิมากรรมงานปั้นพระพุทธรูปและผลงานศิลปะ

ภาพที่ 4.98 ปฎิมากรรมงานปั้นพระพุทธรูป ภาพที่ 4.99 ปฎิมากรรมงานปั้นพระพุทธรูป

49) ชื่อแหล่งหัตถกรรม งานจักสานไม้ไผ่ (อุปกรณ์หาปลาจักสานจิว)

ที่ตั้ง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา งานจักสานถือว่าเป็นงานหัตถกรรมที่มีกลิ่นอายความเป็นเอกลักษณ์แบบล้านนา เนื่องจากรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์เปรียบเสมือนว่าได้สัมผัสถึงความ เป็นธรรมชาติ โดยชาวบ้านในชุมชนตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีการสืบสานงาน จักสานไม้ไผ่โดยทำเป็นอุปกรณ์หาปลาให้ลูกหลานในปัจจุบันได้ รู้จักและเรียนรู้

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ อุปกรณ์หาปลาที่ทำจากไม้ไผ่

ภาพที่ 4.100 อุปกรณ์จับสัตว์น้ำ

50) ชื่อแหล่งหัตถกรรม ตลาดชุมชนปากกอง

ที่ตั้ง บ้านปากกอง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา ตลาดชุมชนถือว่าเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารที่ปลอดจากสารพิษหรือสารเคมีซึ่งถือว่ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่วางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป อีกทั้งยังมีราคาที่ถูกกว่า เนื่องจากการปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่และเลี้ยงหมู เป็นต้น เป็นกรรมวิธีที่ชาวบ้านทำแบบไม่ต้องใช้สารเคมี และนำมาจำหน่ายกันเองในชุมชน ดังเช่นตลาดชุมชนปากกองเป็นอีกหนึ่งตลาดชุมชนที่รับรองเรื่องการไม่ใช้สารเคมีในสินค้าอุปโภคบริโภค

มรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ สินค้าปลอดสารพิษทางการเกษตรของชุมชน

ภาพที่ 4.101 ตลาดชุมชนปากกอง

4.4 การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หัวข้อนี้เป็นการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้จากการศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 50 แห่ง เพื่อให้ได้แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่เหมาะสมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรมดังนี้

4.4.1 เกณฑ์การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้ศึกษาได้สร้างเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดค่าเพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ประยุกต์จากเกณฑ์การพิจารณาคูณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรม ที่กำหนดโดยองค์การสากลด้านการศึกษาและการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม (ICOMOS) ร่วมกับบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 4 เกณฑ์ ดังนี้

1) เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีเรื่องราวสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และชุมชนมาตั้งแต่โบราณ

2) เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และ วัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

3) เกณฑ์ด้านศิลปกรรม

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีคุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์ และศิลปะสถาปัตยกรรมที่แสดงลักษณะโดดเด่นของวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4) เกณฑ์ด้านความพร้อมของการเรียนรู้และท่องเที่ยว

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีความเหมาะสมและความพร้อมของสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

4.4.2 วิธีการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

ในการคัดเลือกครั้งนี้ ได้ใช้เกณฑ์วัดค่าเพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรม ซึ่งได้จากการศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 50 แหล่ง เพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเกณฑ์วัดค่าดังกล่าวนี้ได้ประยุกต์มาวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อกำหนดคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เกณฑ์ 4 เกณฑ์ที่สร้างขึ้นดังกล่าว ในรูปแบบ Rating Scale กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้ววิเคราะห์ผลแบบ (Weight Sum Analysis) มีค่าคะแนนดังนี้

ระดับค่ามากที่สุด	คิดเป็น 5 คะแนน
ระดับค่ามาก	คิดเป็น 4 คะแนน
ระดับค่าปานกลาง	คิดเป็น 3 คะแนน
ระดับค่าน้อย	คิดเป็น 2 คะแนน
ระดับค่าน้อยที่สุด	คิดเป็น 1 คะแนน

ในการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น จะใช้วิธีการคัดเลือกมรดกวัฒนธรรมโดยคิดจากค่าคะแนนรวมของมรดกวัฒนธรรมที่มีค่าคะแนนที่มีคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 ขึ้นไป จะถูกคัดเลือกเป็นมรดกวัฒนธรรมเพื่อสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูนต่อไป

4.4.3 การคัดเลือกและผลการคัดเลือกมรดกวัฒนธรรม

การคัดเลือกและผลของการประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งนี้ ประกอบกับการสัมภาษณ์นักปราชญ์ในชุมชนเพื่อให้ได้มรดกวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่า ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการคัดเลือกมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงคุณค่าความเป็นล้านนา

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความรู้/พร้อมของการเรียนรู้/	รวม	ผลการคัดเลือก
1) วัดเสათิน	5	5	3	3	16	ผ่าน
2) วัดสันป่าเลียง	4	4	3	2	13	ผ่าน
3) วัดเมืองสาทรหลวง	5	4	3	4	16	ผ่าน
4) โคมล้านนา คุณแม่บัวไหล คณะ ปัญญา	4	5	5	4	18	ผ่าน
5) วัดกู่ขาว	4	3	2	2	11	ไม่ผ่าน
6) ร้านสมนึกโกปี	2	3	3	4	12	ผ่าน
7) วัดเมืองกาย	4	5	4	3	16	ผ่าน
8) วัดเชียงแสน	3	3	2	1	9	ไม่ผ่าน
9) วัดคอนจีน	3	3	2	1	9	ไม่ผ่าน
10) วัดฝางขอย	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
11) วัดพระนอนหนองฝาง	5	5	3	3	16	ผ่าน
12) วัดป่าแคโยง	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
13) วัดกองทราย	5	4	3	2	14	ผ่าน
14) วัดสันค้อ	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
15) วัดบ่อน้ำทิพย์	4	4	2	3	10	ผ่าน
16) วัดกอมะม่วงเขียว	4	2	3	1	10	ไม่ผ่าน
17) วัดกู่เสือ	5	4	3	2	14	ผ่าน
18) วัดเวฬุวัน	3	3	3	4	13	ผ่าน
19) วัดแสนหลวง	4	4	3	2	13	ผ่าน
20) วัดพระนอนป่าเกี๋ยง	5	5	3	3	16	ผ่าน

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

แหล่งมรดกทาง วัฒนธรรม	เกณฑ์ด้าน ประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความ พร้อมของการเรียนรู้/ พร้อม	รวม	ผลการคัดเลือก
21) วัดศรีโพธาราม	3	3	3	3	12	ผ่าน
22) วัดต้นเหียว	3	4	3	2	12	ผ่าน
23) ศรีวรรณาเซรามิกส์	1	3	4	3	11	ไม่ผ่าน
24) ลุงแก้วโคมไฟ (ว่าว ไฟ)	3	4	4	3	14	ผ่าน
25) โรงงานเตาพระ อาทิตย์ (เตาอั้งโล่)	1	3	3	1	8	ไม่ผ่าน
26) กล่องผ้าไหมสารภี	1	3	4	2	10	ไม่ผ่าน
27) ฟาร์มเห็ดบ้านสวน	1	2	3	3	9	ไม่ผ่าน
28) รองเท้าพื้นเมือง ร้าน ลานไทย	2	3	5	3	13	ผ่าน
29) ถนนคนเดินยางนึ่ง	2	4	3	4	13	ผ่าน
30) ตลาดนัดเวฬุวัน	1	4	3	4	12	ผ่าน
31) ร้านขนมไทย พื้นบ้านภาคเหนือ	3	4	3	3	13	ผ่าน
32) ตลาดชุมชนยางนึ่ง	3	4	3	3	13	ผ่าน
33) ลุงสองเมือง เครื่องปั้นดินเผา	2	3	3	3	11	ไม่ผ่าน
34) ศูนย์เทคโนโลยี เกษตรประจำตำบล	2	4	3	5	14	ผ่าน
35) ยายหล้าจักสาน	4	4	5	4	17	ผ่าน

ตารางที่ 4.5(ต่อ)

แหล่งมรดกทาง วัฒนธรรม	เกณฑ์ด้าน ประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความ พร้อมของการเรียนรู้/ พร้อม	รวม	ผลการคัดเลือก
36) บ้าน ไมโบราณ	5	5	5	2	17	ผ่าน
37) วัดมงคลนาราม	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
38) วัดสารภี	4	3	4	2	13	ผ่าน
39) วัดช่างเค็ง	3	4	4	2	13	ผ่าน
40) วัดปากทอง	3	3	4	2	12	ผ่าน
41) วัดต้นผึ้ง	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
42) การจักสานเสื่อแห่	2	3	3	3	11	ไม่ผ่าน
43) การทำไม้กวาด ทางมะพร้าว	2	2	3	2	9	ไม่ผ่าน
44) การผลิตน้ำผึ้ง	1	3	3	2	9	ไม่ผ่าน
45.สมุนไพรลูกประคบ	2	4	4	3	13	ผ่าน
46.การทำบายศรี เครื่อง สืบชะตา และช่อตุง	4	4	4	3	15	ผ่าน
47. โคมไฟล้านนาจาก กระดาษสา	4	4	4	4	16	ผ่าน
48.ปฏิมากรรมงานปั้น พระพุทธรูป	2	3	4	1	10	ไม่ผ่าน
49.การจักสานไม้ไผ่ (อุปกรณ์หาปลาจักสาน จิว)	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
50.ตลาดชุมชนปากทอง	4	3	3	3	13	ไม่ผ่าน

ผลของการประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนน
โบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมครั้งนี้ สามารถคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน จำนวน 32 แห่ง ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1) อนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2) วัดเมืองกาย	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
3) วัดเมืองสาทรหลวง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
4) ร้านสมนึก โกปี	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
5) โคมล้านนา แม่บัวไหล คณะปัญญา	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
6) วัดสันป่าเลียง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
7) วัดเส้าหิน	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
8) วัดบ่อน้ำทิพย์	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
9) วัดพระนอนหนองผึ้ง	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
10) วัดกองทราย	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
11) วัดกู่เสือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
12) วัดเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
13) ตลาดนัดชุมชนเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
14) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
15) ร้านขนม/อาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
16) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี		จังหวัดเชียงใหม่
17) วัดพระนอนป่าเก็ดดี	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
18) ถนนคนเดินยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
19) บ้านไม้โบราณตามแนวถนน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
20) วัดแสนหลวง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
21) วัดศรีโพธาราม	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
22) วัดต้นเหียว	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
23) ขยายหลักจักษาน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
24) ร่องเท้าพื้นเมือง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
25) ลุงแก้วโคมลอย	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

26) ลูกประคบสมุนไพร	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
27) บายศรี เครื่องสืบทอด	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
28) โคมไฟล้านนา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
29) วัดสารภี	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
30) วัดช่างเค็ง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
31) วัดปากกอก	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
32) ศาลเจ้าพ่อแดนเมืองเชียงใหม่ – ลำพูน	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

4.5 การจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หัวข้อนี้เป็นการจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมตามแนวเส้นทางถนนโบราณสาย เชียงใหม่ – ลำพูน ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นแหล่งเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 32 แหล่ง เพื่อสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

4.5.1 แหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทวัดวาอารามและโบราณสถาน

มีจำนวน 18 แหล่ง มีรายชื่อดังนี้

1) อนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2) วัดเมืองกาย	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
3) วัดเมืองสาทรหลวง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
4) วัดสันป่าเลียง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
5) วัดเส้าหิน	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
6) วัดบ่อน้ำทิพย์	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
7) วัดพระนอนหนองผึ้ง	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
8) วัดก่องทราย	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
9) วัดกู่เสือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
10) วัดเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
11) วัดพระนอนป่าเก็ดถี้	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
12) วัดแสนหลวง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
13) วัดศรีโพธาราม	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
14) วัดต้นเหียว	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

15) วัดสารภี	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
16) วัดช่างเคิ่ง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
17) วัดปากก่อง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
18) ศาลเจ้าพ่อแดนเมืองเชียงใหม่ – ลำพูน	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

4.5.2 แหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทแหล่งตลาดชุมชนและศิลปหัตถกรรม

มีจำนวน 14 แหล่ง มีรายชื่อดังนี้

1) ร้านสมนึกโกปี	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2) โคมล้านนา แม่บัวไหล คณะปัญญา	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
3) ตลาดนัดชุมชนเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
4) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
5) ร้านขนม/อาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
6) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี		จังหวัดเชียงใหม่
7) ถนนคนเดินยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
8) บ้านไม้โบราณตามแนวถนน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
9) ขายห่อจกีสาน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
10) รองเท้าพื้นเมือง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
11) ลุงแก้วโคมลอย	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
12) ลูกประคบสมุนไพร	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
13) บายศรี เครื่องสืบชะตา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
14) โคมไฟล้านนา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved